

9. Belastingsschulden en corona

MR. M.H.W.N. LAMMERS

Wat gebeurt er met ondernemers die als gevolg van de pandemie niet meer aan hun fiscale verplichtingen (het betalen van belasting) kunnen voldoen? De afgelopen twee jaar hebben we daarvoor veel regelingen elkaar zien opvolgen. In dit artikel beschrijf ik die regelingen, alsmede wat ons in de toekomst te wachten staat voor het afbetalen van de ontstane schulden, maar ook wat in mijn ogen de knelpunten daarbij zijn die in mijn ogen ten faveure van de ondernemer moeten worden opgelost.

1. Inleiding

Sinds maart 2020 verkeert Nederland, net als de rest van de wereld, in een gezondheidspandemie veroorzaakt door het coronavirus (of COVID-19, hoe je het wil noemen). Deze pandemie zorgt ervoor dat tot 2020 ondenkbare zaken toch hebben plaatsgevonden. Wie had ooit gedacht dat we in deze wereld in een lockdown terecht zouden komen? Wie had gedacht dat thuiswerken voor langere tijd de norm werd? Wie had gedacht dat sectoren gedurende een lange periode volledig gesloten werden? Wie had gedacht dat we om 17.00 uur in feite verplicht thuis moeten zijn omdat we alleen maar naar de supermarkt kunnen?

Als je dit scenario eind 2019 tegen iemand had verteld, had die je waarschijnlijk vierkant uitgelachen. Toch is het waar en kampen we met veel maatregelen, regelingen om die maatregelen te verzachten, et cetera. Maar zijn deze regelingen voor ondernemers wel voldoende? Veel ondernemers hebben intussen hun mooi opgebouwde bedrijf zien verschrompelen. Het zou toch niet zo moeten zijn dat ondernemers zich moeten wenden tot een halfbakken regeling die ze alsnog het vel over de toch al magere oren trekt.

Wat gebeurt er met ondernemers die als gevolg van de pandemie niet meer aan hun fiscale verplichtingen (het betalen van belasting) kunnen voldoen

Wat gebeurt er met ondernemers die als gevolg van de pandemie niet meer aan hun fiscale verplichtingen (het betalen van belasting) kunnen voldoen? De afgelopen twee jaar hebben we daarvoor veel regelingen elkaar zien opvolgen. In dit artikel beschrijf ik die regelingen, alsmede wat ons in de toekomst te wachten staat voor het afbetalen van

de ontstane schulden, maar ook wat in mijn ogen de knelpunten daarbij zijn die in mijn ogen ten faveure van de ondernemer moeten worden opgelost.

2. Aanpak belastingsschulden in coronatijd

Uitgangspunt van het coronabeleid is steeds geweest dat ondernemers moesten worden ondersteund tijdens de crisis. Dat heeft erin geresulteerd dat er verschillende tegemoetkomingen zijn geweest voor de kosten, maar ook (ver)soepel(d) beleid voor het betalen van belastingen.

Dit versoepelde betalingsbeleid hield in dat een ondernemer via één formulier voor de verschillende belastingen (omzetbelasting, loonheffingen, vennootschapsbelasting, inkomstenbelasting, et cetera) uitstel van betaling kon vragen. Dit uitstel werd zonder pardon (en dus zonder voorwaarden van bijvoorbeeld zekerheid) verleend. Had de ondernemer voor de crisis al belastingsschulden opgebouwd, dan kon hij ook daarvoor onder de noemer 'corona-uitstel' uitstel van betaling vragen. Door pas op de plaats te kunnen maken met het betalen van de belastingsschulden hield de ondernemer liquiditeit over om zijn andere schuldeisers te kunnen betalen en om de onderneming overeind te houden. Of de ondernemer terecht om uitstel van betaling heeft gevraagd, kan door de Belastingdienst achteraf worden gecontroleerd. Is de conclusie dat ten onrechte corona-uitstel is gevraagd, dan zal de ondernemer sneller terug moeten betalen.

In de Kamerbrief over het steun- en herstelpakket van 30 augustus 2021 is gemeld dat het uitstel van betaling per 1 oktober 2021 eindigde.¹ Vanaf die datum zouden ondernemers weer verplicht zijn om hun belastingbetalingen tijdig te voldoen. Het lag in de lijn der verwachting van het kabinet dat het normale leven op dat moment weer een

¹ Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 365.

aanvang zou nemen en dat het gros van de ondernemers weer aan hun verplichtingen zou kunnen gaan voldoen.

Daarbij had het kabinet echter wel al rekening gehouden met het feit dat de situatie zich kan voordoen dat een ondernemer vanwege de crisis er nog niet klaar voor is en dus nog niet aan zijn nieuwe verplichtingen kan voldoen. In dat geval kan de ondernemer voor de schulden vanaf 1 oktober 2021 een nieuw verzoek om uitstel indienen bij de Belastingdienst. Voor deze ondernemers wordt (wederom) een tijdelijke versoepeling van het reguliere uitstelbeleid getroffen van 1 oktober 2021 tot en met 31 januari 2022. Deze tegemoetkoming geldt alleen voor ondernemers die al bij de Belastingdienst bekend zijn van het eerdere corona-uitstel. Daarnaast moet de ondernemer aan een aantal voorwaarden voldoen: (i) werkelijk bestaande betalingsproblemen, (ii) betalingsproblemen zijn van tijdelijke aard, (iii) de betalingsproblemen zijn voor een bepaald tijdstip opgelost, (iv) levensvatbare onderneming, (v) derdenverklaring over (i) t/m (iv) en beoordeling aard betalingsproblemen. Belangrijk is ook dat deze regeling de ondernemer niet ontslaat van het feit dat hij tijdig zijn aangifteverplichtingen moet nakomen!

De vraag die op 30 augustus 2021 reeds werd gesteld was of het nu wel zo reëel was om de teugels al weer aan te trekken bij de ondernemers. Inmiddels weten we dat dit niet het geval was. Immers, sinds 12 november 2021 zitten we weer met strengere maatregelen en sinds 28 november 2021 zitten we zelfs weer in een avondlockdown. Daarbij zien we ook dat updates over het al dan niet aanpassen van de regelingen op het fiscale beleid elkaar in hoog tempo opvolgen. In de Kamerbrief van 16 november 2021² vond het kabinet het nog niet nodig om het uitstel van betaling te verlengen, in de brief van 26 november 2021 denkt het kabinet daar (gelukkig) weer anders over.³ Om liquiditeitsproblemen te voorkomen verlengt het kabinet de regeling omtrent het uitstel van betaling tot en met 31 januari 2022. Waar de ondernemer dus eigenlijk vanaf 1 oktober 2021 weer aan zijn betalingsverplichtingen moest gaan voldoen, kan hij nu tot en met 31 januari 2022 weer uitstel van betaling krijgen. Ondernemers die niet eerder uitstel van betaling hebben gehad onder de coronaregels of die al alles hadden terugbetaald, moeten zelf aan de bel trekken en uitstel van betaling vragen. Heb je als ondernemer eerder uitstel van betaling gekregen onder de coronaregels dan krijg je dat nu automatisch ook voor het vierde kwartaal. Opmerkelijk bij deze aanpassing is wel dat het startpunt van de afbetaling niet wijzigt. Die blijft 1 oktober 2022 en 60 maanden. Onder het kopje ‘knelpunten’ kom ik hier nog uitgebreider op terug.

2 Brief van de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat van 16 november 2021, nr. CE-AEP / 21286925.

3 Brief van de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat van 26 november 2021, nr. CE-AEP / 21298673.

Of het huidige beleid afdoende is of langer moet worden voortgezet, zullen we moeten afwachten. Met name omdat het kabinet op 14 december 2021 heeft besloten de coronasteun wel weer te verlengen, maar dat voor het belastinguitstel nog niet heeft willen doen.⁴ Daarover wordt in januari 2022 pas beslist. Wel heeft het kabinet in de brief aan de Eerste Kamer van, eveneens, 14 december 2021 laten weten dat meer tijd wordt genomen voor het opstarten van de invordering van de belastingschulden.⁵ In dat kader is besloten om niet al op 7 januari 2022 te starten met het versturen met dwangbevelen, maar dat ten minste een maand vooruit te schuiven.⁶ Ook gaat ten tijde van het schrijven van dit artikel het gerucht rond dat weer nieuwe besluiten in de pijpleiding zitten. Hopelijk brengen die nog wat meer lucht.

3. Uitstel, maar geen afstel

Zoals we hiervoor al hebben gezien, was het voor de ondernemer ‘een fluitje van een cent’ om onder het coronaregeling uitstel van betaling te vragen. Echter, van uitstel komt – helaas voor de ondernemers – geen afstel. Dat betekent dat de opgebouwde belastingschuld moet worden terugbetaald. Daarvoor is een betalingsregeling voorgesteld.⁷ Die regeling houdt in dat ondernemers de schuld in 60 maanden (vijf jaar) moeten terugbetalen. Het startpunt van de terugbetaling ligt op 1 oktober 2022. De laatste betaling moet dus uiterlijk 1 oktober 2027 bij de Belastingdienst zijn ontvangen. Het kabinet dacht dat ze daarmee de ondernemers een rustperiode van één jaar hadden gegeven. Dit om op adem te komen en de reserves weer aan te vullen.

Feit is echter dat we nog steeds in allerlei maatregelen zitten. Het is dus de vraag of de adempauze wel echt een adempauze is en of er niet meer rust moet worden ingebouwd. Daarover later meer in dit artikel.

De Belastingdienst werkt op dit moment aan het opstellen van een begrijpelijk schuldoverzicht zodat de ondernemers weten wat de exacte belastingschuld is die in de coronatijd is opgebouwd. Daarbij wordt ook onderzocht of in het schuldoverzicht kan worden opgenomen welke mogelijkheden voor schuldhulp beschikbaar zijn. Dit om de ondernemer te attenderen op de mogelijkheden die er zijn en hem op weg te helpen.

Het kan ook voorkomen dat een ondernemer niet voldoende heeft aan deze betalingsregelingen van de Belastingdienst.

4 Brief van de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat van 14 december 2021, nr. CE / 21312594.

5 Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat, de minister van Financiën, de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst van 14 december 2021, nr. 35 420.

6 Brief van de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat van 14 december 2021, nr. CE / 21312594.

7 Fiscale tegemoetkomingen naar aanleiding van de coronacrisis (Besluit noodmaatregelen coronacrisis), paragraaf 3.1.

Als sprake is van een in de kern gezonde onderneming die als gevolg van de crisis een problematische belastingschuld heeft, dan zal een sanering – eventueel gevolgd door een herstructurering – meer voor de hand liggen. De Belastingdienst is in dergelijke situaties niet bereid om de belastingschulden volledig kwijt te schelden. Maar ook hier is gezocht naar een alternatieve oplossing.

Als de ondernemer gebruikmaakt van de WHOA krijgt de Belastingdienst meer ruimte om met een voorstel akkoord te gaan

Als de ondernemer gebruikmaakt van de Wet homologatie onderhands akkoord (WHOA) krijgt de Belastingdienst meer ruimte om met een voorstel akkoord te gaan. Dit geeft de Belastingdienst de mogelijkheid toch akkoord te gaan met een minnelijk saneringsakkoord, zonder dat zij daarin een dubbel uitkeringspercentage krijgen ten opzichte van de concurrente schuldeisers. Dit eist de Belastingdienst normaliter (buiten corona) wel, vanwege de preferente positie die de Belastingdienst inneemt. In de periode 1 augustus 2022 tot en met 30 september 2023 heeft de Belastingdienst toestemming gekregen om met minnelijke saneringsakkoorden in te stemmen als zij hetzelfde uitkeringspercentage krijgen als de concurrente schuldeisers. Voorwaarde is wel dat alle schuldeisers met het minnelijke saneringsakkoord instemmen. Deze versoepeling zou ertoe moeten leiden dat meer, in de kern gezonde, ondernemingen een doorstart kunnen maken.

De maatregelen ten aanzien van de WHOA zijn met name gericht op de zakelijke schulden van de ondernemer. Het kan echter ook zo zijn, dat de ondernemer persoonlijk aansprakelijk is voor de zakelijke schulden of persoonlijke schulden heeft opgebouwd om de onderneming overeind te houden. Om tot een afwikkeling van deze schulden te kunnen komen, kan de ondernemer een beroep doen op de gemeentelijke schuldhulpverlening.⁸ In het kader van deze regeling maakt de gemeente samen met de ondernemer en de onderneming een plan van aanpak. Dat plan kan bestaan uit bijvoorbeeld een saneringskrediet, schuldbemiddeling of budgetcoaching.

Omdat voor een onderneming en zijn ondernemer dus een waaier aan hulptrajecten beschikbaar is, is de staatssecretaris in overleg met de diverse instanties om te komen tot een gericht en meer samenhangend pakket van alle mogelijkheden.⁹

8 Voor belastingen geldt dat deze regeling sinds 1 januari 2021 ook openstaat voor zakelijke schulden.

9 Brief van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 10 december 2021, nr. 2021-0000202128.

Naast deze ruime terugbetalingsregeling heeft het kabinet ervoor gekozen om ook de invorderingsrente nog geruime tijd op een lage(r) niveau te houden. In eerste instantie was per 1 januari 2022 een verhoging voorzien van 0,01% naar 1%, maar vanwege de nieuwe maatregelen per 28 november 2021 is er voor gekozen het percentage tot 1 juli 2022 op 0,01% te houden.¹⁰ Vanaf 1 juli 2022 gaat het percentage naar 1% om vervolgens stapsgewijs naar het oude niveau terug te keren.¹¹

4. Knelpunten

Bij de huidige en voorgestelde regelingen omtrent de invordering van belastingschulden heb ik twee knelpunten ontdekt. Die knelpunten moeten in mijn ogen ten faveure van de ondernemers worden opgelost.

Ik roep het kabinet dan ook op om minstens twee jaar te wachten met het starten van de terugbetalingsregeling. En wanneer moet die twee jaar dan starten? In mijn ogen pas als alle sectoren zonder enige vorm van beperking weer helemaal open mogen zijn

Het eerste knelpunt dat ik constateer, is dat ondernemers vanaf 1 oktober 2022 moeten gaan terugbetalen. In eerste instantie was de gedachte van het kabinet dat ze dan een jaar ‘rust’ hadden gehad. In dat jaar rust zouden ze dan de normale bedrijfsvoering weer op gang kunnen brengen, aan de lopende verplichtingen kunnen voldoen en ‘sparen’ voor de terugbetalingsregeling. Maar is dat reëel? Inmiddels weten we dat we nog wel langere tijd worden geconfronteerd met maatregelen. Het uitstel van betaling is inmiddels verlengd tot en met 31 maart 2022.¹² Of dat voldoende gaat zijn, zullen we moeten afwachten. Immers ook in het eerste kwartaal van 2022 hebben nog veel ondernemers te maken met maatregelen als gevolg van de pandemie. Het verlengen van de maatregelen betekent dat van het jaar ‘sparen’ al weer een halfjaar is afgesnoept. Dat zou, in mijn ogen, ook moeten leiden tot het vooruitschuiven van het startpunt van de terugbetaling. Bij dat vooruitschuiven moet in mijn ogen nog met een andere, belangrijke, zaak rekening worden gehouden.

De overheid heeft in de afgelopen jaren veel regelingen in het leven geroepen om ondernemers tegemoet te komen. Die regelingen zijn echter allemaal gericht op de kostenkant van de onderneming. Het idee was en is dat de overheid

10 Brief van de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat van 26 november 2021, nr. CE-AEP / 21298673.

11 De planning is nu van 1 juli 2022 tot 1 januari 2023 van 1%, van 1 januari 2023 tot 1 juli 2023 2% van 1 jul 2023 tot 1 januari 2024 3% en vanaf 1 januari 2024 geldt weer het normale percentage van 4%.

12 Brief van de staatssecretaris van Financiën van 28 januari 2022, kenmerk 2022-0000030144.

meedraagt aan de kosten van de onderneming. Echter, alle tegemoetkomingen ten spijt, de overheid compenseert niet 100% van de kosten. Dat betekent dat ondernemers zelf met een deel van de kosten blijven zitten. Daarnaast, en nog belangrijker, naar de omzetkant van de onderneming is in het geheel niet gekeken. Elke ondernemer stuurt echter op het realiseren van winst. Voor de gemiste winst in zowel 2020, als in 2021 en mogelijk ook nog in 2022, wordt geen enkele compensatie verleend. Deze gemiste winst, waarop bijvoorbeeld wel de bedrijfsvoering wordt gestuurd, investeringen worden gedaan, et cetera. én het niet volledig vergoed krijgen van de kosten zorgt ervoor dat veel ondernemers enorm zijn ingeteerd op hun eigen vermogen. Sterker nog, er zijn zelfs veel ondernemers die extra financieringen hebben afgesloten om hun onderneming overeind te houden. Al deze zaken zorgen ervoor dat het (half)jaartje ‘rust’ zoals het kabinet dat voor ogen ziet, volstrekt onvoldoende zal zijn. Laten we op dit punt dan ook reëler naar de werkelijkheid kijken en de ondernemers ook echt een periode van rust gunnen en het bouwen van een nieuwe buffer. Ik roep het kabinet dan ook op om minstens twee jaar te wachten met het starten van de terugbetalingsregeling. En wanneer moet die twee jaar dan starten? In mijn ogen pas als alle sectoren zonder enige vorm van beperking weer helemaal open mogen zijn.

Het tweede knelpunt dat ik zie is de voorwaarden die worden gesteld aan de betalingstermijn van 60 maanden. Als een ondernemer gedurende de betalingstermijn van deze 60 maanden niet meer aan zijn lopende betalingsverplichtingen kan voldoen, wordt de regeling stopgezet. En wat dan? Gaan we dan een nieuwe toeslagenaffaire krijgen? Een euro te weinig betaald van de lopende betalingsverplichtingen, leidt volgens de rigide regeling direct tot het stopzetten van de betalingsregeling en dan herleeft de eis tot betalen. En als de ondernemer dat niet kan? Wordt dan direct met grof geschut de invordering opgestart? Volgens het kabinet moeten we ons niet zo veel zorgen maken, want als een ondernemer niet meer voldoet aan de voorwaarden van de betalingsregeling dan wordt met hem of haar contact opgenomen om de reden daarvan te achterhalen. De ondernemer kan ook zelf contact opnemen met de Belastingdienst om te zoeken naar een maatwerkoplossing. Maar wat als het niet lukt om contact te leggen? Wat als de belastingsschuldige en de medewerker van de Belastingdienst het niet met elkaar eens zijn? Hier wringt ook dat deugdelijke rechtsbescherming bij uitsteldiscussies nog steeds niet in de

Invorderingswet geregeld is. Deze regeling heeft alles in zich om een tweede toeslagenaffaire te worden. Laten we er alles aan doen om dit te voorkomen en alvast op voorhand de menselijke maat als uitgangspunt nemen, de ondernemer als betrouwbaar aanmerken, et cetera.

5. Conclusie

De slogan van de overheid in de coronacrisis is ‘alleen samen krijgen we corona onder controle’. Daarbij gaat de overheid ervan uit dat we niet alleen als burgers, maar ook als ondernemers meebewegen bij alle maatregelen die worden genomen en er samen de schouders onder zetten om te zorgen dat we uit deze crisis komen. Veel ondernemers hebben de maatregelen van de overheid opgevolgd, hebben gedaan wat van hen werd verwacht – ook al zagen ze hun mooi opgebouwde bedrijf daarvoor verschrompelen als een druif in een krent. Het zou toch niet zo moeten zijn dat ondernemers zich tot dergelijke regelingen moeten wenden om hun bedrijf overeind te houden. Na het einde van de crisis is het dus ook aan de overheid om er dan voor de ondernemers te zijn die hen geholpen hebben de crisis te bestrijden. Zij verdienen meer dan een halfbakken regeling die ze alsnog het vel over de toch al magere oren trekt. Laten we ervoor zorgen dat de druif weer opbloeit en dat het voor de ondernemers geen zure druiven gaan worden.

Daarbij voorzie ik dat, als de regelingen niet verbeteren, het gebruikmaken van de WHOA een vlucht gaat nemen

Daarbij voorzie ik ook nog dat, als de regelingen niet verbeteren, het gebruikmaken van de WHOA een vlucht gaat nemen. Immers zo’n minnelijk saneringsakkoord – waarbij de Belastingdienst akkoord gaat met hetzelfde percentage als de andere schuldeisers – lijkt gelet op de huidige stand van de regelingen misschien wel te verkiezen boven nog 60 maanden in een betalingsregeling verkeren!

Dit artikel is afgesloten op 13 januari 2022.

Over de auteur

Mr. M.H.W.N. (Marloes) Lammers

Advocaat en mediator bij HuygenLammers Advocaten te Amsterdam.